

O GRAVĂ OMISIUNE DE FOND – NECOMBATEREA ÎNTÂRZIERII PLĂȚII SUMELOR DATORATE IMM-URILOR ÎN PROIECTUL CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ !

I. PROCEDURA ORDONANȚEI DE PLATĂ ÎN NOUL COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Procedura ordonanței de plată reglementată de Titlul IX al proiectului Codului de procedură civilă se aplică creanțelor certe, lichide și exigibile ce reprezintă obligații de plată a unor sume de bani care rezultă dintr-un contract, inclusiv din cele încheiate între un întreprinzător și o autoritate contractantă, constatată printr-un înscris ori determinate potrivit unui statut, regulament sau altui înscris, însoțit de părți prin semnătură ori în alt mod admis de lege, cu excepția creanțelor înscrise la masa credală în cadrul unei proceduri de insolvență și a creanțelor care izvorăsc din contractele încheiate între întreprinzători și consumatori.

Creditorul îi va comunica debitorului, prin intermediul executorului judecătoresc sau prin scrisoare recomandată, cu conținut declarat și confirmare de primire, o **somație, prin care îi va pune în vedere să plătească suma datorată în termen de 15 zile de la primirea acesteia.**

Dacă părțile nu au stabilit nivelul dobânzii pentru plata cu întârziere, se va aplica rata **dobânzii de referință stabilită de Banca Națională a României.**

Se menține posibilitatea creditorului de a pretinde **daune interese suplimentare pentru toate cheltuielile făcute pentru recuperarea sumelor** ca urmare a neexecutării la timp a obligațiilor de către debitor.

Pentru soluționarea cererii, judecătorul dispune **citarea părților**, potrivit dispozițiilor referitoare la pricinile urgente, cu 10 zile înaintea termenului de judecată. În citație se va preciza că **debitorul este obligat să depună întâmpinare** cu cel puțin 3 zile înaintea termenului de judecată, făcându-se mențiune că, în cazul nedeunerii întâmpinării instanța, față de împrejurările cauzei, poate considera aceasta ca o recunoaștere a pretențiilor creditorului. Întâmpinarea nu se comunică reclamantului, care va lua cunoștință de cuprinsul acesteia la primul termen de judecată.

Dacă debitorul contestă creanța, instanța verifică dacă aceasta este întemeiată, în baza înscrisurilor aflate la dosar și a explicațiilor și lămuririlor părților. În cazul în care apărarea debitorului este întemeiată, instanța va respinge cererea creditorului prin încheiere. Dacă apărările de fond formulate de debitor presupun **administrarea altor probe decât înscrisurile**, iar acestea ar fi admisibile, potrivit legii, în **procedura de drept comun**, instanța va respinge cererea creditorului privind ordonanța de plată prin încheiere, creditorul putând introduce o cerere de chemare în judecată potrivit dreptului comun.

În cazul în care instanța, **urmare a verificării cererii pe baza înscrisurilor depuse, precum și a declarațiilor părților, constată că pretențiile creditorului sunt întemeiate, va emite o ordonanță de plată, în care se precizează suma și termenul de plată**, care nu va fi mai mic de 10 zile și nici nu va depăși 30 de zile de la data comunicării ordonanței. Judecătorul nu va putea stabili alt termen de plată, decât dacă părțile se înțeleg în acest sens.

Dacă de la data introducerii cererii creditorului au trecut **mai mult de 90 zile fără a se pronunța ordonanța de plată, instanța va dispune, chiar din oficiu, închiderea dosarului prin încheiere definitivă.** Împotriva ordonanței de plată debitorul poate formula **cerere în anulare în termen de 10 zile de la data înmânării sau comunicării acesteia.**

Ordonanța de plată, devenită definitivă ca urmare a neintroducerii sau respingerii cererii în anulare **are putere de lucru judecat și constituie titlu executoriu** fără a fi investită cu formulă executorie.

II. DIRECTIVA 2000/35/CE PRIVIND COMBATEREA PLĂȚILOR ÎNTÂRZIATE

Titlul IX al proiectului Codului de procedură civilă transpune parțial Directiva 2000/35/CE privind combaterea întârzierii la plată în tranzacțiile comerciale,

care vizează **problema termenelor contractuale de plată lungi**, în special existența unor anumite categorii de contracte în care se justifică combinarea unui termen mai lung de plată cu o limitare a libertății contractuale sau cu o rată mai ridicată a dobânzii.

Principalele prevederi ale Directivei 2000/35/EC sunt următoarele:

- „Tranzacțiile comerciale” prevăzute în Directivă **includ tranzacțiile cu autoritățile publice.**
- Fundamental, **principiul „libertății contractuale” se aplică părților contractuale.**
- Sub acest principiu, **părțile contractuale se pot înțelege asupra datelor de plată.** Directiva oricum prevede că această dată nu va fi executorie sau va da naștere la cereri pentru pagube dacă înțelegerea este percepută ca „exagerat de nedreaptă” pentru creditor. (art. 3/3).
- **Dacă data datoriei este fixată în contract, dobânda devine plătitibilă-fără necesitatea unei notificări**-din ziua următoare datei termenului fixat în contract (art.3, 1,a).
- **Dacă data datoriei nu este fixată în contract, dobânda devine plătitibilă după primirea facturii /bunurilor sau serviciilor** (art. 3/1,b).
- **Rata dobânzi** pe care debitorul este obligat să o plătească în cazul întârzieri plății, este suma dintre rata dobânzii aplicate de Banca Centrală Europeană celei mai recente operațiuni importante de refinanțare realizate înainte de prima zi a semestrului anual în cauză și cel puțin șapte puncte procentuale, dacă contractul nu prevede altfel.
- Din nou, **dacă această înțelegere este „extrem de nedreaptă” pentru creditor, ea nu va fi aplicabilă sau justifică o cerere pentru pagube** (art.3/3).
- Pentru anumite categorii de contracte, **statele membre pot chiar limita libertatea contractuală. Ele pot extinde perioada după care dobânda devine automat plătitibilă la 60 de zile**, fie dacă aceste 60 de zile sunt fixate, contractanții nu pot depăși această perioadă de plată, fie să împiedice părțile contractante să fixeze o rată obligatorie a dobânzii care depășește substanțial rata legală.
- **Directiva prevede dreptul vânzătorului de a reține titlul de proprietate asupra bunurilor până la plata integrală a prețului**, dacă aceasta este prevăzut expres între cumpărător și vânzător.
- **Creditorii pot obține un titlu executoriu în 90 de zile**, dacă creditorii inițiază acțiunile necesare și dacă datoria nu este contestată.

Directiva 2000/35/EC vizează interzicerea abuzului la libertatea contractuală în dezavantajul creditorilor. Cazurile în care o înțelegere servește îndeosebi scopului procurării de lichidități suplimentare pentru debitor pe cheltuiala creditorului, sau în care contractantul principal impune furnizorilor sau subcontractanților săi termene de plată nejustificate în comparație cu termenele de plată oferite lui însuși, acestea pot fi considerate factori care constituie un astfel de abuz. **Consecințele întârzierii efectuării plăților pot fi descurajatoare doar dacă sunt însoțite de proceduri de acțiune rapide și eficiente pentru creditor.**

Prin Ordonanță de Urgență nr. 119/2007 privind măsurile pentru combaterea întârzierii executării obligațiilor de plată rezultate din contracte comerciale, aprobată cu modificări prin Legea nr. 118/2008, a fost transpusă în dreptul intern cu mare întârziere **Directiva 2000/35/CE** a Parlamentului European și a Consiliului privind combaterea întârzierii plăților în tranzacțiile comerciale. Deși O.U.G. nr. 119/2007 a adus îmbunătățiri privind soluționarea litigiilor comerciale, **în practică, au fost înregistrate numeroase probleme generate de neaplicarea procedurii cu celeritate, care au un impact negativ semnificativ asupra mediului de afaceri.**

III. COMBATEREA ÎNTÂRZIERII PLĂȚILOR - O PRIORITATE ÎN PERIOADA CRIZEI

Întreprinderile, în special cele mici și mijlocii, se confruntă cu mari greutăți administrative și financiare ca rezultat al **termenelor îndelungate de plată și a întârzierii efectuării plăților**, în relația cu autoritățile și instituțiile publice, cu marile lanțuri de magazine, cu alți parteneri

contractuali. Mai mult, **în contextul actualei crize financiare, aceste probleme au un impact negativ major**, determinând insolvență, cu afectarea supraviețuirii IMM-urilor și pierderea a numeroase locuri de muncă.

Studiile și analizele realizate de CNIPMMR arată că, **în ultimii trei ani, peste 30.000 de IMM-uri au dispărut ca urmare a blocajului financiar. La generarea blocajului financiar contribuția majoră o au autoritățile și instituțiile publice** (din domeniile: învățământ, sănătate, cultură, apărare, etc.), care plătesc cu foarte mari întâzieri valoarea produselor, serviciilor și lucrărilor livrate/executate de IMM-uri. Există o "cultură a întâzierilor" plăților în cadrul contractelor de achiziție publică încheiate cu autoritățile și instituțiile publice, acestea refuzând în mod constant plata de penalități de întâziere și dobânzi și transformând IMM-urile și ceilalți contractanți în creditori pentru cheltuielile necesare activităților publice.

Mai mult ca oricând, în contextul crizei financiare sunt necesare **dispoziții legale eficace privind combaterea plăților întârziate în tranzacțiile comerciale încheiate cu autoritățile și instituțiile publice, dar și cu marile lanțuri de magazine, ca elemente importante în politica de sprijinire și promovare a IMM-urilor și de combatere a efectelor crizei.**

IV. POZIȚIA CNIPMMR PRIVIND REGLENTAREA ÎN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ A PROCEDURII COMBATERII ÎNTÂRZIERII PLĂȚII

Titlul IX al proiectului Codului de procedură civilă nu asigură combaterea eficace a întârzierii la plată în tranzacțiile comerciale și nu reprezintă o îmbunătățire a actualelor reglementări în domeniu.

Nu se instituie o procedură simplificată și rapidă pentru obținerea de către întreprinzătorii - creditori ai titlului executoriu privind prețul mărfurilor/serviciilor furnizate de ei:

- **Directiva 2000/35/EC** privind combaterea întârzierii la plată în tranzacțiile comerciale **este transpusă parțial și necorespunzătoare**. Exemplificăm:
- **Proiectul C.pr.civ. cuprinde termene mai mari decât cele din directivă** (art. 3 lit. b stabilește termenele de 30 de zile cu mențiunea că nu este necesară o notificare, iar Proiectul C.pr.civ. prevede obligativitatea somației);
- Art. 3 alin. (5) din Directiva 2000/35/EC **nu este valorificat**, nefiind „*dispoziții în baza cărora organizațiile recunoscute oficial ca reprezentante ale întreprinderilor mici și mijlocii sau având interese legitime în reprezentarea acestora pot să se adreseze, în conformitate cu legislația internă în cauză, instanțelor de judecată sau organelor administrative competente, pe motiv că clauzele contractuale concepute pentru uz general sunt extrem de inechitabile*”.
- **Reducerea sferei de aplicare a procedurii ordonanței de plată**, prin nementionarea creanțelor datorate de instituțiile publice (care nu se includ în categoria autorităților publice) și a creanțelor reglementate de art. 1 pct. 2 lit. d) și e) din Ordonanță de Urgență nr. 119/2007.
- Instituirea procedurii prealabile obligatorii a somației, în prezent neexistând această etapă în cadrul ordonanței de plată, astfel fiind întârziată în medie cu 30 de zile înregistrarea acțiunii la instanța judecătorească competentă.
- **Nereglementarea unor termene fixe și reduse pentru transmiterea citației, raportat la data înregistrării acțiunii**, ceea ce lasă loc de întâziere și nu asigură angajarea răspunderii grefierilor.
- **Nereglementarea unor termene fixe și reduse pentru amânarea judecății**, în practică

termenele de judecată fiind stabilite de regulă după 30 de zile.

- **Nereglementarea unor termene fixe și reduse pentru redactarea hotărârii de către instanțele judecătorești**, în practică fiind înregistrate întârzieri mai mari de 3 luni în redactarea acestora.
- **Necesitatea reglementării obligativității finalizării procedurii la primul termen de judecată, în cazul în care există proces verbal de recepție semnat fără obiecțiuni de debitor și factura comunicată.**
- **Nereglementarea unor taxe de timbru fixe și reduse pentru procedura ordonanței de plată**, echivalente taxei pentru acțiunile în constatare.
- Reglementarea confuză a situației în care de la data introducerii cererii creditorului au trecut mai mult de 90 de zile fără pronunțarea unei ordonanțe de plată, caz în care este stabilită **„închiderea dosarului”, chiar din oficiu**, ceea ce poate avea ca efect tergiversarea dosarelor pentru închiderea acestora și nesoluționarea întârzierii plăților.

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, Nr. 738 din data de 31 octombrie 2007;

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, Nr. 410 din data de 2 iunie 2008;